

Nevěřte mýtům o občanském průkazu

28. 4. 2014 14:01

Jedním z nejrozšířenějších mýtů týkajících se osobních dokladů, je ten, který praví, že člověk je povinen mít vždy u sebe občanský průkaz a na vyžádání jím musí prokazovat svou totožnost. Není to pravda! Zákonem stanovená povinnost nosit u sebe neustále občanský průkaz od roku 2000 neplatí a v zákoně o občanských průkazech se hovoří pouze o povinnosti osoby starší 15 let „mít občanský průkaz“, čímž se rozumí mít tento průkaz vystavený a platný.

Foto: mvr.cz

Popisek: **Vzor občanského průkazu**

Rovněž není pravda, že bychom na vyžádání policie museli svou totožnost prokazovat výhradně občanským průkazem. Jsou k tomu dostatečné i další doklady, pokud je v nich uvedeno jméno, příjmení, datum narození a trvalý pobyt, tedy např. řidičský průkaz nebo cestovní pas jako další druhy veřejných listin.

Totožnost lze prokazovat i kombinací dokladů (identifikačních údajů), naproti tomu nemá opodstatnění požadavek např. mobilních operátorů prokazovat se nejméně dvěma doklady. Podobně to platí i pro silniční kontrolu, kdy k identifikaci stačí předložit řidičský průkaz (a samozřejmě předepsané doklady k vozidlu a pojištění), pak není třeba dokládat totožnost ještě občanským průkazem či pasem.

Z diskuse na téma Ochrana identifikačních údajů vyplývá, že většině čtenářů není jasné, kdy a komu musejí své doklady předkládat. Často zmiňovaný názor, že se od totality vlastně nic nezměnilo, svědčí o tom, že není obecně atraktivním tématem, za jakých okolností se musíme a naopak nemusíme prokazovat dokladem. A to přesto, že se to může týkat každého z nás a

navíc doslova každou sekundou. Pokusíme se proto shrnout naše povinnosti do následujících bodů:

1. Nemáme povinnost nosit u sebe občanský průkaz, máme však povinnost prokázat svou totožnost policii (i městské). A to je možné i jinými doklady, případně jejich kombinací.
2. Pokud odmítneme prokázat policii totožnost, dopoušíme se přestupku se sankcí do 1000 Kč. Navíc se vystavujeme hrozbě, že ke zjištění totožnosti budeme předvedeni na policii, budou nám odebrány otisky prstů a biologické vzorky, budeme fotografováni, měřeni a podobně, a v tom nejhorším případě zadržení až na 24 hodin. Proces předvedení sice musí být ze strany policie přiměřený a účelný, ale v každém případě je lépe se mu vyhnout.
3. Kopírovat nebo skenovat průkaz totožnosti je možné jen se souhlasem jeho majitele.
4. Pokud svůj průkaz použijete jako zástavu (a to i při tak zdánlivě nevinné situaci, jako je zapůjčení skřínky ve fitness), nebo ho vyměníte za nějakou protihodnotu, porušujete zákon.

Modelová situace (z diskuse našich čtenářů): Jsem hostinský a ze zákona mám zakázáno podávat alkoholické nápoje nezletilým. A přitom mi zákon neumožňuje občanský průkaz, respektive věk hosta zkontrolovat, čímž se vlastně dostávám do neřešitelné situace.

Řešení: Dle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, je občanský průkaz veřejnou listinou, kterou občan prokazuje své jméno, případně jména, příjmení, podobu a státní občanství České republiky, jako i další údaje v ní zapsané podle tohoto zákona. Zapisovaným údajem je i datum narození. Ze zákona o policii pak vyplývá, že pouze ona je z důvodů uvedených v zákoně oprávněna kontrolovat občanské průkazy.

Ačkoli zmíněný hostinský tedy nemá v právním řádu přímo stanoveno oprávnění (nárok) vyžadovat předložení občanského průkazu, předpokládá se jistá sociální interakce, tedy že občan předloží občanský průkaz a umožní hostinskému ověřit věk. Rozhodně není v rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pokud host umožní hostinskému ověřit věk zapsaný v občanském průkazu.

Stručně shrnuto, i když se (logicky především nezletilý) host brání kontrole věku poněkud přepjatě odvoláním se na ochranu osobních údajů, hostinskému zbývá velmi účinná zbraň – tomuto hostu alkohol bez ohledu na údaje v občanském průkazu neprodat s odkazem na zákon o zákazu prodeje alkoholu mladistvým. To je ona zmíněná sociální interakce, v tomto případě přehledná a účinná.

A pokud bychom tuto modelovou situaci chtěli dotáhnout do konce tak, že do „hry“ vstoupí ještě policie, která hosta zkontroluje, může pak údaj o jeho věku předat hostinskému? Podobně, jako policisté předávají údaje o černých pasažérech v hromadné dopravě revizorům, kteří mimochodem sami nemají oprávnění požadovat identifikační údaje cestujících?

Pak lze využít např. zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, který obsahuje ustanovení § 12 odst. 2 písm. e): Strážník je oprávněn vyzvat osobu, aby prokázala svoji totožnost, na žádost jiné osoby, jestliže tato osoba má na zjištění totožnosti právní zájem. Obdobné ustanovení je obsaženo i v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České

republiky, ve znění pozdějších předpisů.

„Uzavřel bych tedy, že není tak docela věcí Úřadu pro ochranu osobních údajů řešit nárok hostinského na předložení občanského průkazu hostem, ale pokud je hostinskému ukázán občanský průkaz k ověření věku hosta, nejde rozhodně o porušení zákona o ochraně osobních údajů, resp. tento zákon v žádném případě ověření věku hosta nebrání,“ vysvětluje předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů RNDr. Igor Němec.

„Pokud se občan odmítne prokázat, tak mu hostinský nejspíše nenalije právě s poukazem na to, že nemůže nalévat osobám mladším osmnácti let. Samozřejmě že občanku by měl chtít vidět pouze v případech, kdy má podezření, že jde o neplnoletou osobu. Ale v této situaci nejde o zpracování osobních údajů, jde jen o nahlédnutí do občanského průkazu a nedochází k zapisování žádných údajů. A není v působnosti úřadu určovat, že hostinský musí nalít i v případě, že mu host odmítne ukázat občanku a potvrdit tak, že je mu více než 18 let,“ uzavírá Igor Němec.

Partner článku

<http://www.krajseelisty.cz/praha/5113-neverte-mytum-o-obcanskem-prukazu.htm>

<http://www.ekonomika.cz/clanek/neverte-mytum-o-obcanskem-prukazu>